Nr. 3. Lwów, dnia 1. marca 1911 r. Rok XII.

HODOWCA DROBIU

CZASOPISMO POŚWIĘCONE HODOWLI – ZAPOBIEGANIU I LECZENIU CHORÓB DROBIU GOŁĘBI – PTACTWA OZDOBNEGO I ŚPIEWAJĄCEGO – KRÓLIKÓW I INNYCH MNIEJSZYCH ZWIERZĄT DOMOWYCH

Wychodzi raz na miesiąc w objętości 1 arkusza.
Prenumerata wraz z przesyłką wynosi: w Państwie Austryackiem rocznie 6 K., półrocznie 3 K. — w Rosyi rocznie 3 rs., półrocznie 1 rs. 50 kp. — w W. Ks. Poznańskiem i w Niemczech rocznie 6 marek, półrocznie 3 marki. — w innych krajach rocznie 8 franków, półrocznie 4 franki.
Członkowie Towarzystwa otrzymują czasopismo bezpłatnie.

Redakcya i Administracya „Hodowcy drobiu" we Lwowie ul. Kochanowskiego l. 67. Należytość przesyłać najdogodniej za przekazem pocztowym pod adresem Krajowego Towarzystwa chowu drobiu, Lwów, ulica Kochanowskiego l. 67. — **Inseraty** zamieszcza się za opłatą wedle umowy — co do drobnych ogłoszeń patrz nagłówek tychże. — Rękopisy zwraca się tylko na wyraźne żądanie. — Numer pojedynczy kosztuje w miejscu **50** hal.

Organ krajowego Towarzystwa chowu drobiu, gołębi i królików we Lwowie i jego Filii, oraz I. galic. Towarzystwa chowu drobiu i królików w Jarosławiu.

Redaktor: Prof. Dr. STANISŁAW FIBICH.

XVI. WALNE ZGROMADZENIE

członków

kraj. Towarzystwa chowu drobiu, gołębi i królików

we Lwowie

odbędzie się w niedzielę, 5. marca 1911

o godzinie 10. rano

w Akademii weterynaryjnej

(Lwów, Kochanowskiego l. 67.).

PORZĄDEK DZIENNY:

1. Odczytanie protokołu z XV. Walnego Zgrom.
2. Sprawozdanie: *a)* z czynności Wydziału w r. 1910.
   b) z stanu kasy,
   c) z stanu stacyi zarodowych.
3. Sprawozdanie delegatów filii.
4. Sprawozdanie i wnioski komisyi rewizyjnej.
5. Wybór: *a)* 2 członków wydziału i 1 zastępcy,
   b) 2 „ komisyi rewizyjnej.
6. Wnioski i zapytania.

Uwaga. Gdyby Walne Zgromadzenie dla braku kompletu nie mogło się odbyć w oznaczonej porze, odbędzie się następujące Walne Zgromadzenie, bez względu na ilość obecnych, tego samego dnia i w tem samem miejscu, o godzinę później t. j. o godz. 11. przed południem.

Za Wydział:

Jan Wenzel, za sekretarza. *Radca Dworu Dr. Józef Szpilman*, przewodniczący.

Działalność i rozwój „Galicyjskiej spółki zbytu jaj i drobiu".

Przypatrzywszy się bliżej postępowi ekonomicznemu naszego kraju, zauważymy obok wielu jeszcze braków ciągły choć powolny wzrost i rozwój rozmaitych instytucyi, mających na celu poprawę obecnych stosunków na polu podniesienia przemysłu i handlu krajowego.

Do takich instytucyi należy bezsprzecznie niedawno, bo przeszłego roku zawiązana galic. Spółka zbytu jaj i drobiu we Lwowie. Stowarzyszenie to, na którego naglącą i konieczną potrzebę Redakcya nasza od szeregu lat zwracała uwagę, powołane zostało do życia w myśl uchwały Komitetu c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego z dnia 21. grudnia 1909 roku przy współdziałaniu Głównego Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych.

Myślą przewodnią założenia takiej spółki był fakt, że jeden z najważniejszych produktów gospodarstwa wiejskiego w Galicyi tj. jaja są wywożone w znacznych ilościach za granicę, przechodząc przez ręce szeregu pośredników.

Wzięto też pod uwagę, że cały handel spoczywał w ręku hamburskich spekulantów, którzy w silną związani organizacyę, zapomocą swoich agentów po całym świecie porozsyłanych (także i w Galicyi) wyzyskiwali drobnych kupców galicyjskich i producentów.

Jaja pośledniejszego gatunku wysyłano do Berlina, lepsze zaś do Anglii.

Usunięciem tak niszczącego producentów pośrednictwa, a tem samem podniesieniem cen jaj zajęła

się właśnie „Spółka zbytu jaj“, która podczas swego siedmio miesięcznego istnienia dała dowody potrzeby podobnej instytucyi w kraju, — zakupując 60.686 kóp z których 58.770 kóp (tj. 3,526.200 sztuk — czyli inaczej 21 i pół wagonów po 110 skrzyń zawierających po 24 kóp, razem 2.640 kóp) sprzedała, — i to 90% za granicą, a 10% w miejscu. Spółka sprzedaży tej dokonała ze zyskiem na każdym wagonie po 401 K. 03 hal. w łącznej kwocie 8.628 K. a uwzględniwszy kapitał zakładowy wynoszący 17.521 K., ze zyskiem około 50%. Kapitał zakładowy Spółki złożony jako udziały przez 122 członków wynosił z końcem roku 1910 17,521 wraz z subwencyą państwową w kwocie 5.000 K., jednakowóż wliczoną tytułem udziałów Komitetu c. k. Galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

Mając na względzie, że Spółka zysk ten osiągnęła przez niezwykle spotęgowany obrót skromnym kapitałem zakładowym, który to obrót wynosił w czasie od 1. czerwca do końca grudnia 1910 roku, 239.184 Kor., czyli, że obrócono kapitałem 14 razy, dalej przez wyłączną sprzedaż jaj wprost stowarzyszeniom konsumcyjnym, nie ryzykując przez sprzedaż handlarzom, a także przez skropulatną kalkulacyę każdorazowej transakcyi, nie zdziwi nas, że „Spółka“ przez staranne sortowanie towaru zjednała sobie już obecnie za granicą dobrą markę, tak, że dostawy jej są poszukiwane a odbiorcy płacą o 20 halerzy na kopie więcej jak równocześnie konkurencyi zawodowej.

Dalej „Spółce“ przypisać musimy zregulowanie cen jaj we Lwowie, z korzyścią dla konsumentów, gdyż ta sprzedawała w myśl układu zawartego z gminą, towar swój w siedmiu sklepach miejskich aprowizacyjnych, a także w Narodnej Torhowli i innych sklepach prywatnych po cenach znacznie niższych od konkurencyjnych.

Mimo żmudnej pracy niestrudzonego Zarządu „Spółki“ przy słabym poparciu materyalnym tak ze strony rządu jak i władz krajowych, gdyż Spółka dotychczas mimo przyznanych w roku 1910 reskryptami subwencyj państwowych i krajowych z wyjątkiem 2.000 K. żadnej subwencyi nie otrzymała, (w budżecie na rok bieżący wstawił Wydział krajowy znowu 2.000 K. tytułem subwencyi dla „Spółki“), jak i też stowarzyszeń rolniczych i pokrewnych, oświatowych, a także i poszczególnych ludzi dobrej woli, Spółka nie jest w stanie rozwinąć działalności swojej w całym kraju, gdyż kapitał dzisiejszy „Spółki“ jest za mały tak ze względu na sam interes handlowy jakoteż ze względu na zadania assocyacyjne, które w obecnych stosunkach wymagają znacznego nakładu.

Ażeby dopomódz rozwojowi tak pomyślnie się prosperującej instytucyi, która ma na celu zorganizowanie handlu jajami tj. w pierwszym rzędzie zapewnienie producentom stały korzystny zbyt jaj po cenie odpowiadającej ich rzeczywistej wartości targowej, a w dalszym ciągu opanowanie zagranicznych rynków zbytu powinien tak każdy poszczególny hodowca i jakoteż filie oraz inne stowarzyszenia rolniczo-przemysłowe i handlowe przystąpić jak najrychlej i najliczniej na członków „Spółki“.

Najodpowiedniejszą formą wyzwolenia się od wszelkiej zależności i niemiłosiernego wyzysku pośredników byłaby kooperatywa tj. współdzielczość, polegająca na zakładaniu miejscowych (lokalnych) spółek, będących członkami udziałowcami lwowskiej „Spółki handlu jaj“, przez co unikłaby Spółka stykania się z detailicznymi producentami, a ci ostatni pozbawieni by byli kłopotów opakowania, przewozu itp., przyczem tonący dotychczas zysk w kieszeniach pośredników i handlarzy stałby się wyłącznie zasłużonym udziałem producentów.

Że w zakładaniu podobnych spółek nie ma żadnej trudności, trzeba tylko dobrej chęci i trochę zapobiegliwości, na to mamy przykład, że założona w r. 1906 włościańska spółka sprzedaży jaj w Bachowicach powiatu wadowickiego za poparciem Patronatu dla Spółek Raiffeisenowskich przy Wydziale krajowym*), już wtedy doskonale prosperowała, czego wynikiem jest wielkie znaczenie chowu drobiu dla naszego kraju jako znaczne źródło dochodu przy umiejętnym spieniężaniu produktów hodowli drobiu, o ile sami hodowcy ujmą „owe pośrednictwo“ handlu jaj we własne ręce. *H. Michelini.*

Projekt statutu
dla miejscowych Spółek sprzedaży jaj.
(Dokończenie).

IV. Fundusze Spółki.

§. 44. Fundusze Spółki składają się:

a) z udziałów, wypłaconych przez członków Spółki;

b) z funduszu rezerwowego;

c) z pożyczek, zaciągniętych do obrotu przez Spółkę;

d) z subwencyj i zasiłków, otrzymywanych przez Spółkę;

Fundusz rezerwowy.

§. 45. Fundusz ten powstaje:

a) z odkładanych w tym celu corocznie 10% czystego zysku;

b) z dotacyi specyalnej, o ile w tej mierze Rada nadzorcza poweźmie uchwałę na wniosek Zarządu.

Fundusz rezerwowy służy do pokrycia niedoboru i strat, któreby z dochodów roku administracyjnego nie zostały wyrównane. Jeżeli na skutek tego fundusz rezerwowy się obniży, ma być napowrót do przepisanej wysokości uzupełnionym.

Fundusz rezerwowy jest własnością Spółki a członkowie Spółki żadnym tytułem pretensyi do niego rościć sobie nie mogą. O przeznaczeniu funduszu rezerwo-

*) Drugą spółkę handlu jaj na tych zasadach zainicyowała przeszłego roku filia kraj. Towarzystwa chowu drobiu w Przemyślu, która jednakowóż z niewiadomych przyczyn (najprawdopodobnie z powodu braku chęci zajęcia się nią członków), nie rozpoczęła swojej działalności.

wego w razie rozwiązania Spółki, o ile nie zostanie użytym na pokrycie strat, stanowi Walne Zebranie.

§. 46. Udziały. Każdy członek jest obowiązanym wpłacić do kasy Spółki przynajmniej jeden udział wynoszący dziesięć (10) koron.

Udział może być wpłacony bądź odrazu w deklarowanej wysokości, bądź w półrocznych ratach wynoszących co najmniej po 1 koronie; wolno jednak członkom wcześniej i większemi ratami uzupełnić swój udział.

Jeżeli członek deklarował więcej niż 1 udział, naówczas wpłacone przez członka raty na udziały wpływają naprzód wyłącznie na poczet niepełnego udziału pierwszego, a następnie w ten sam sposób na poczet każdego następnego udziału; nigdy zatem nie może mieć członek więcej niż 1 niepełny udział. Pierwsza rata udziału musi być wpłaconą przy wstąpieniu do Spółki (§. 6).

Udziały pozostają własnością członka, który jednak nie może ich wycofywać, jak długo należy do Spółki. W razie ustąpienia lub wykluczenia członka następuje zwrot jego udziałów, po strąceniu wszelkich należytości Spółki.

Dopóki Udziały nie są zwrócone przez Spółkę, nikt nie może niemi rozporządzać. W razie likwidacyi Spółki służą udziały na pokrycie zobowiązań Spółki, o ile nie wystarczy na to jej własny majątek.

§. 47. Oprocentowanie udziałów czyli dywidenda. Spółka wypłaca członkom od ich udziałów, w całości wpłaconych odsetki zwane dywidendą, w wysokości oznaczonej corocznie przez Walne Zebranie Spółki, które może także uchwalić, że od udziałów nie będzie Spółka płacić żadnej dywidendy.

Niepodniesioną w ciągu roku od płatności dywidendę dopisuje Spółka do deklarowanych, lecz jeszcze nie w całości wpłaconych udziałów dalszych lub zapisuje á bon odnośnego członka.

§. 47. Koszta zarządu (administracyjne). Spółka pokrywa z swych funduszów obrotowych koszta zarządu, to jest wydatki na opłatę podatków, czynszu, wynagrodzenia kasyera *f)* zwrotów wydatków członków Zarządu i Rady nadzorczej, kupna ksiąg, korespondendencyi, opłaty porta pocztowego i frachtów kolejowych, kosztów procesów i t. p.

Rachunkowość Spółki.

§. 48. Rok administracyjny Spółki liczy się od dnia 1. stycznia do 31. grudnia każdego roku.

Prowadzenie ksiąg i kasy Spółki jest obowiązkiem kasyera pod nadzorem przewodniczącgo Zarządu względnie członka, mającego poruczony nadzór nad kasą i rachunkowością, a winno być wykonywane w myśl uchwalonej instrukcyi pod kontrolą Rady nadzorczej i Walnego Zebrania

§, 49. Zamknięcia rachunkowe. Najdalej do dnia 1. marca każdego roku obowiązanym jest Zarząd przy pomocy kasyera i przełożonego Zarządu zamknąć rachunek za ubiegły rok, zestawić bilans i z należycie uporządkowanemi alegatami przedłożyć Radzie nadzorczej.

§. 50. Rachunek roczny winien zawierać wszystkie wydatki i dochody ubiegłego roku, uporządkowane według rubryk księgi kasowej.

§. 51. Porównawcze zestawienie stanu majątkowego (bilans) winno być ułożone w ten sposób, iżby zawierało w sumarycznem zestawieniu z końcem roku.

A) Aktywa (stan czynny) *B)* Passywa (stan bierny), *C)* Zysk lub strata.

§. 52. Sprawozdanie i zatwierdzanie rachunków rocznych. Po zbadaniu zestawionego rachunku rocznego i bilansu przez Zarząd, ma go przewodniczący przedłożyć Radzie nadzorczej Spółki, wraz z załącznikami i wnioskami, co do użycia zysku lub pokrycia strat.

Rada nadzorcza bada przedłożone rachunki i wnioski, w razie potrzeby zarządza ich sprawdzenie lub dochodzenie dla wyjaśnienia dostrzeżonych błędów lub niejasności, poczem wygotowuje swe sprawozdanie dla Walnego Zebrania i zwraca je przewodniczącemu Zarządu w jak najkrótszym czasie, celem wyłożenia zamknięćia rachunku i bilansu, tudzież wniosków i sprawozdania Rady nadzorczej dla przeglądu członków Spółki, których o tem się zawiadamia, zwołując Walne Zebranie,

Walne Zebranie zwyczajne zatwierdza rachunek roczny i bilans lub też odmawia swego zatwierdzenia, rozstrzyga o sposobie użycia zysku, lub pokrycia straty, stosownie do postanowień tego statutu.

§. 53. Ogłoszenie, przedłożenie Władzom i wydanie odpisów zamknięć rachunkowych i bilansów.

1. Przewodniczący Zarządu winien najpóźniej w 6 tygodni po Walnem Zebraniu ogłosić publicznie (§. 54) zatwierdzone zamknięcie rachunku i bilans za rok ubiegły. W ogłoszeniu tem winna być podana liczba członków, którzy w ciągu ubiegłego roku przystąpili i którzy z niej wystąpili lub wykluczeni zostali.

2. Nadto winien również przedłożyć w ciągu 8 dni po uchwale Walnego Zebrania zatwierdzone zamknięcie rachunków rocznych i bilans c. k. Namiestnictwu za pośrednictwem c. k. Starostwa.

3 Wreszcie jest przewodniczący obowiązany wydać każdemu członkowi, który tego zażąda, za zwrotem kosztów, odpisy potwierdzonych zamknięć rachunkowych rocznych i bilansów, zaopatrzone swoim podpisem.

V. Ogłoszenia.

§. 54. Wszelkie ogłoszenia Spółki winny być podpisane przez przełożonego Zarządu, względnie jego zastępcę, wyjąwszy wypadki przewidziane w §§. 20., 33,, i 39., w myśl których ogłoszenie podpisuje przewodniczący Rady nadzorczej lub jego zastępca.

Do umieszczenia ogłoszeń służy tablica ....

....

Ogłoszenie na tablicy wystawione winno mieć datę wystawienia na tablicy i zdjęcia z niej, stwierdzoną podpisem przełożonego Zarządu.

*

Z reguły winno być ogłoszenie wystawione na tablicy przez dni 14.

Ogłoszenie Walnego Zebrania winno być nadto podanem do wiadomości członków przez rozesłanie cyrkularza.

W razie potrzeby umieszczać będzie Spółka swe publiczne ogłoszenia w czasopiśmie. ....

VI. Zmiana statutu.

§. 55. Statut niniejszy może być przez Walne Zebranie, zmieniony.

1. Zmiana statutu nastąpić może ważnie i prawnie jedynie:

a) Na Walnem Zebraniu, na którego porządku dziennym zamieszczono sprawę zmiany statutu i które zwołano rozesłaniem cyrkularza i ogłoszeniem co najmniej na 20 dni naprzód;

b) na wniosek Zarządu lub Rady nadzorczej Spółki albo na wniosek członka Spółki, przedłożony Zarządowi wczas przed zwołaniem Walnego Zebrania, a poparty przynajmniej przez jedną czwartą część ogólnej liczby członków Spółki,

§. 56. Uchwaloną zmianę statutu winien Zarząd podać właściwemu c. k. Sądowi do zarejestrowania, z dołączeniem uwierzytelnionego odpisu uchwał Walnego Zebrania. Publiczne ogłaszanie zmian jest tylko w takim razie potrzebnem, jeżeli doznały zmiany postanowienia w poprzedniem publicznem ogłoszeniu zawarte. Nadto każda zmiana statutu winna być po dokonaniu zarejestrowania sądowego podaną przez Zarząd do wiadomości c. k. Namiestnictwa, za pośrednictwem c. k. Starostwa i do powiatowej Dyrekcyi Skarbu.

VII. Zawiązanie i ukonstytuowanie się Spółki.

§. 57. Do ważności Zgromadzenia, na którem następuje zawiązanie i ukonstytuowanie się Spółki, nie potrzeba zachowania formalności, potrzebnych wedle §§. 38. do 40. i 55. statutu do zwołania Walnego Zebrania. Ci uczestnicy Zgromadzenia, którzy podpisali oświadczenie przystąpienia do Spółki, tworzą jako założyciele, pod kierunkiem obranego przewodniczącego (§. 61.) pierwsze Walne Zebranie, które wybiera członków Zarządu, Rady nadzorczej i kasyera, i może uchwalać w sprawach, zastrzeżonych statutem dla Walnego Zebrania.

VIII. Dobrowolne rozwiązanie Spółki.

§. 58. Dobrowolne rozwiązanie Spółki może nastąpić za uchwałą Walnego Zebrania, zwołanego co najmniej na 30 dni naprzód, w którem bierze udział ogół członków Spółki, a przynajmniej $^3/_5$ z nich oświadczy się za rozwiązaniem Spółki.

Gdyby na Walnem Zebraniu nie zeszli się wszyscy członkowie Spółki, natenczas winno być zwołane powtórne Walne Zebranie z tym samym porządkiem dziennym, a takie powtórne Walne Zebranie może uchwalić rozwiązanie Spółki, bez względu na liczbę członków zebranych ale zawsze pod warunkiem, iż $^3/_5$ części członków, na zebraniu obecnych, oświadczy się za rozwiązaniem. Zaproszenie na to powtórne Walne Zebranie winno zawierać przypomnienie niniejszego postanowienia statutu.

Zarząd winien przedłożyć uchwałę o rozwiązaniu Spółki właściwemu sądowi dla wciągnięcia jej do rejestru i ogłosić 3-krotnie w dziennikach, iż Spółka się rozwiązuje, z wezwaniem do wierzycieli Spółki, by się zgłosili ze swemi pretensyami.

IX. Likwidacya Spółki.

§. 59. Likwidacyę Spółki przeprowadza się w myśl postanowień ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z d. 9. kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 70.).

Majątek pozostały po zaspokojeniu wszystkich zobowiązań Spółki, winien być spieniężony i oddany w zarząd .... który zarządzać nim będzie, dopóki nie utworzy się w okręgu Spółki nowe stowarzyszenie o tych samych celach.

X. Załatwianie sporów.

§. 60. Wszelkie spory, wynikające ze stosunków Spółki pomiędzy jej członkami, rozstrzyga nieodwołalnie wybrany przez Walne Zebranie sąd rozjemczy.

XI. Postanowienia przejściowe.

§. 61. Pierwsze Walne Zebranie „Spółki sprzedaży jaj“ w ....

....

odbyte w dniu .... roku, uchwaliło niniejszy statut i wybrało pierwszy Zarząd złożony z następujących członków:

1. ....

.... jako przewodniczący.

2. ....

.... jako zastępca przewodniczącego.

3. ....

.... jako członek.

4. ....

.... jako członek.

5 ....

.... jako członek

6. ....

....

7. ....

....

8. ....

....

9. ....

....

§, 62. Wymienieni w §. 61. członkowie Zarządu wybrani zostali na czas, który upływa w dniu Walnego Zebrania Spółki na wiosnę .... roku, w ten jednak sposób. że w dniu Walnego Zebrania Spółki na wiosnę .... roku ustępuje z Zarządu .... członków, których los wyznaczy, a pozostali .... członkowie mają ustąpić w dniu zwyczajnego Walnego Zebrania Spółki na wiosnę .... roku (§. 19.).

XII. Postanowienia dotyczące zarejestrowania i ogłoszenia statutów.

§. 63. Statut ten winien być, w myśl postanowień ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z dnia 9. kwietnia 1873 r. (Dz. u. p. Nr 70.). — pod karą (§ 74. ust. 1.) — podanym właściwemu c. k. Sądowi do zarejestrowania i wskróceniu ogłoszonym.

Każdemu winne być dozwolonem wglądnąć w postanowienia niniejszego statutu i dodatkowe do niego, lub jego treść zmieniające, postanowienia.

Zarząd Spółki, a zwłaszcza przełożony Zarządu, obowiązany jest wydać na żądanie każdego członka Spółki odpis lub przedruk statutu Spóki wraz z zmianami i uzupełnieniami, za zwrotem kosztów odpisu lub nakładu. Na żądanie winien przełożony odpis taki opatrzyć swym podpisem.

Wreszcie winien Zarząd, a w pierwszym rzędzie przewodniczący Zarządu przedłożyć w 8 dni po zarejestrowaniu odpis lub przedruk statutu c. k. Namiestnictwu, za pośrednictwem c. k. Starostwa.

XIII. O karach.

§. 64. 1. W myśl postanowień ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z dnia 9. kwietnia 1873, zagrożonem jest karami porządkowemi zaniedbanie zgłoszenia do rejestru nazwisk członków Zarządu (§. 22)., zmiany statutu (§. 55.) uchwalonego przy ukonstytuowaniu się Spółki (§. 61. ust. 1.) wreszcie dobrowolnego rozwiązania się Spółki. (§. 58.)

2. Sąd handlowy może nałożyć kary na przełożonego Zarządu, względnie na członków Zarządu nie przestrzegających wykonania przepisów o prowadzeniu spisu członków, ogłaszaniu rachunków rocznych i bilansów o spisywaniu uchwał wydaniu odpisów statutowych i rachunków rocznych członkom, dalej w razie nieprzestrzegania postanowień ustawy o stowarzyszeniach, a dotyczących likwidacyi i upadłości — wreszcie w razie usterek w wykazach i zgłoszeniach urzędowych. Kary te dosięgać mogą aż do wysokości 200 koron, a nałożone być mogą na wszystkich lub pojedynczych członków Zarządu i Rady nadzorczej Spółki.

3. W razie, gdyby Spółka rozszerzyła swą dzialałność na czynności nieobjęte statutem i §. 1. ustawy o stowarzyszeniach, natenczas stają się członkowie dopuszczający się takiej działalności, o ile kodeks karny nie nakłada na nich surowszej kary, winnymi wykroczenia i podpadają karze pieniężnej, aż do kwoty 600 koron.

4. Członkowie Zarządu, Rady nadzorczej i wszyscy w imieniu Spółki działający, którzyby czy to w protokołach Walnych Zebrań, czy w rocznych rachunkach i bilansach, czy sprawozdaniach, czy spisach członków i zgłoszeniach świadomie podawali fałszywe dane, stają się winnymi, o ile według kodeksu karnego nie podpadają cięższej karze, p r z e k r o c z e n i a i podpadają karze aresztu aż do 3 miesięcy.

5. Zobowiązani do zwołania Walnego Zebrania mogą być w razie zaniedbywania tego obowiązku, zmuszeni do wypełniania go grzywną, aż do kwoty 500 koron sięgać mogącą.

6. Do przedłożenia c. k. Namiestnictwu odpisów zatwierdzonych rocznych rachunków i bilansów, zmienionych statutów mogą być: przełożony i członkowie Zarządu przynagleni przez Władze polityczne grzywnami aż do 200 koron.

My, niżej podpisani, a mianowicie:

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

oświadczamy i zeznajemy, że na Zgromadzeniu odbytem w ....

.... w dniu ....

.... r.

powyższy statut „Spółki sprzedaży jaj“ w ....

....

stowarzyszenia mającego się zarejestrować z nieograniczoną poręką, obejmujący 64 paragrafów od str. 1. do X. włącznie, w całości uchwaliliśmy i przyjęliśmy, a Zarząd Spółki, którego skład wymieniony jest w §. 61. statutu Spółki, upoważniliśmy do wyjednania u Świetnego c. k. Sądu ....

.... jako handlowego

w ....

wpisu Spółki i członków jej Zarządu do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w myśl postanowień ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 r. (Dz. u. p. Nr. 70.).

Sprawozdanie

z czynności Wydziału krajowego Towarzystwa chowu drobiu, gołębi i królików we Lwowie

w roku administracyjnym 1910.

(Ciąg dalszy).

Sprawozdanie kasowe za r. 1910.

Dochód:

I. Pozostałość kasowa z r. 1909 . . . 89·18 K

II. Wpisowe i wkładki członków wraz z wkładkami filij . . . . . 2.167·36 „

III. Subwencye:

A) na ogólne cele kraj. Towarzystwa i jego filij:

1. krajowa . . . . 3.000 — K
2. rządowa . . . . 4.700·— „ 7·700·— „

Do przeniesienia . 9.956·54 K

Z przeniesienia		9.956·54 K
B) rządowe ze specyalnem przeznaczeniem:		
1. Na wzorowy kurnik dla p. Fedyka . .	250·— „	
2. na wzorowy kurnik dla p. Bitschanowej	250· „	
3. na wzorowy kurnik dla filii przemyskiej	250·— „	
4. na wystawę drobiu w Stanisławowie .	400·— „	
5. na siatkę dla p. Brzozy	253·20 „	
6. na kurnik wzorowy dla p. Bohosiewiczowej .	500·— „	
7. na kurnik wzorowy dla p. Cinciury . . .	200·— „	2.103·20 „
IV. Dochód z wydawnictwa „Hodowcy drobiu":		
1. Subwencye:		
a) rządowa (za r. 1909)	400·— K	
b) „ „	500·— „	
c) krajowa . . .	500·— „	1.400·— „
2. Prenumerata	451·73 K	
3. Ogłoszenia . . .	184·24 „	
4. Sprzedaż pojedynczych numerów . . .	7·50 „	643·47 „
V. Dochód ze sprzedaży własnych wydawnictw . . .		338·17 „
VI. Rozmaite:		
1. za wybrakowany drób	97·60 K	
2. Zwrot opłaty przesyłki	10·70 „	
3. Zwrot za drób nadany	53·— „	
4. Zwrot za kosz etc. .	43·44 „	204·74 „
Suma dochodów		**14.646·12 K**
Rozchód:		
I. Zakupiono drobiu gołębi i królików celem zakładania nowych stacyi zarodowych:		
1. kur za	499·10 K	
2. indyków za . . .	209·— „	
3. kaczek „ . . .	338·96 „	
4. Gęsi „ . . .	502·35 „	
5. gołębi „ . . .	102·10 „	
6. królików „ . . .	411·— „	
7. pantarek „ . . .	20·— „	2.082·51 K
II. Zakupiono jaj wylęgowych . . .		564·07 „
III. Koszta założenia 5 kurników wzorowych:		
1. Bitschanowa w gotówce	114·60 K	
urządzenie kurnika .	132·40 „	
potrącenie wkładki za rok 1910 . .	3·— „	250·— „
2. Filia Przemyska w gotówce . . .	30·— K	
aparat wylęgowy .	220·— „	250·— „
Do przeniesienia		3.146·58 K

Z przeniesienia		3.146·58 K
3. Fedyk w gotówce	58·15 K	
aparat wylęgowy	131·85 „	
drób	60·— „	250·— „
4. Bohosiewiczowa		500·— „
5. Cinciura		200·— „
IV. Siatka dla Brzozy . . .		253·20 „
V. Koszta przewozu i żywienia drobiu rozpłodowego:		
1. Żywienie	108·13 K	
2. opłata przewozu	247·— „	355·13 „
VI. Wydatki sekretaryatu:		
1. druk sprawozd. z r. 1909	89·60 K	
2. noworoczne służbie i listonoszom	26·—	
3. znaczki pocztowe kartki koresp., listy i t. d.	208·68 „	
4. Druki sekr. . . .	24·70 „	
5. Drobne wydatki	15·58 „	364·56 „
VII. Wydatki skarbnika:		
1. Stemple na kwity .	56·34 „	
2. porta za przekazy i listy pieniężne .	16·83 „	73·17 „
VIII. Koszta wydawn. Hodowcy drobiu:		
1. druk i papier	1.161·14 K	
2. klisze . . .	30·04 „	
3. znaczki gazetowe	262·39 „	
4. expedycya . .	180·— „	
5. honorarya autorskie	510·— „	
6. pomoc w administr. .	240·— „	
7. druk adresów . .	22·10 „	
8. papier na opaski, szpagat	33·40 „	
9. podatek . . .	5·49 „	2.444·56 „
IX. Koszta z powodu wystawy w Stanisławowie:		
1. naprawa wozu	20·— K	
2. gwoździe do naprawy klatek .	3·— „	
3. subwencya . . .	400·— „	
4. Koszta delelegatów .	50·— „	
5. naprawa klatek .	17·— „	490·— „
X. Koszta druku dyplomów dla wystawców nagrodzonych w r. 1909 w Złoczowie		108·40 „
XI. Rozmaite:		
1. 25 koszy do transp. drobiu	40·— K	
2. 4 paczki „ „ królik.	3·— „	
3. pomoc pisarska w sekr.	600·— „	
4. Jaja porcelenowe, obrączki, tektura do opak. aparatu wyleg. i inne	24·85 „	
5. książki do biblioteki Towarzystwa .	84·22 „	
6. oprawa książek .	30·30 „	
7. służba Towarzystwa	160·— „	
8. szafa i etażerka .	162·— „	
9. prenumerata pism hodowlanych . . .	32·23 „	
Do przeniesienia	1.236·60 K	8.185·60 K

Z przeniesienia .	1.236·60 K	8.185·60 K
10. na budowę schroniska dla drobiu . . .	700·— „	
11. koszta delegatów do Stanisławowa, Siemianówki i Przemyśla	98·80 „	1.935 40 „

XII. Subwencye:

Filia Podhajce . . .	250·— K	
Cieszanów . .	150·— „	
Złoczów . .	550·— „	
Kołomyja . .	250·— „	
Rudki . . .	400·— „	
Pukasowce . .	250·— „	
Sambor . . .	300·— „	
Przemyśl . .	400·— „	
Niepołomice . .	200·— „	
Stanisławów . .	450·— „	
Brzeżany . . .	500·— „	
Tarnopol . . .	150·— „	
Sanok . . .	500·— „	4.350·— „
Suma rozchodów		**14.471·— K**

Zestawienie:

Suma dochodów	14.646·12 K
„ rozchodów	14.471·— „
Pozostałość kasowa na r. 1911	175·12 K

Stan stacyi zarodowych drobiu, gołębi i królików z końcem roku 1910.

I. W r. 1910 założono 118 stacyi zarodowych drobiu, wartości 2.846 K z których:

a) zniesiono równocześnie 4, nadanych filiom, jako subwencyę w naturze wartości 122 K.

b) odpisano 5 z powodu zwrotu nadanych zwierząt rozpłodowych, wartości 94 K.

c) odpisano 5 z powodu zwrotu przychowku wartości 93 K.

d) odpisano 2 z powodu padnięcia zwierząt nadanych wartości 46 K.

Razem zatem zniesiono z założonych w r. 1910 118 stacyi zarodowych — 16 stacyi wartości 355 K tak, że na rok 1911 pozostaje z tychże 102, przedstawiających wartość 2.491 K.

Na założenie wymienionych na wstępie 118 stacyi zarodowych zakupiono zwierząt rozpłodowych za 2.082 kor., reszta ogólnej ich wartości, to jest kwota 764 kor., przypada na wartość ponownie nadanych rozpłodników - zwróconych (94 K) i wartość przychowku (670 K), zwróconego przez członków w r. 1910, a użytego (po wybrakowaniu sztuk nieodpowiednich i wymianie samców wzgl. samic) do zakładania dalszych stacyj.

II. Według sprawozdania naszego za r. 1909 pozostało na rok 1910 — 240 stacyi zarodowych, wartości 4.569 K.

W ciągu roku 1910 z powyżej wspomnianych 240 stacyi ubyło stacyi 53, wartości 1.045 K, a mianowicie:

a) 1 stacyę zniesiono z powodu mylnego prowadzenia w ewidencyi, wartości .	30 K
b) 1 stacyę zniesiono z powodu niepłodności zwierząt nadanych . . .	24 „
c) 37 stacyj odpisano z powodu zwrotu przychowku wartości	727 „
d) 7 stacyi odpisano z powodu zwrotu nadanych rozpłodników wartości .	109 „
e) 5 stacyi odpisano z powodu padnięcia zwierząt nadanych	130 „
f) 2 stacye odpisano z powodu zwrotu ich w wartości	25 „
	1045 K

W czasie swego istnienia t. j. od r. 1900—1910 włącznie założyło kraj. Towarzystwo chowu drobiu we Lwowie (bez filij) 1.361 stacyi zarodowych wartości 29.279 K. W tymże samym czasie zniesiono wskutek zwrotu przychowku, padnięcia nadanych zwierząt, zwrotu ich wartości, przekazania na rzecz filij itd. 1.063 stacyi wartości 23.264 K, pozostaje przeto na r. 1910 — 298 stacyi zarodowych wartości 6.015 K.

Za Wydział:

Radca Dworu Dr. Józef Szpilman,
przewodniczący.

Józef Victorini, za sekretarza. *Prof. Dr. Stanisław Fibich,* skarbnik.

Komisya rewizyjna:

Michalina Ogrodzińska. *Prof. Dr. Miecz. Grabowski.*

Filia w Brzeżanach.

Sprawozdanie Filii krajowego Towarzystwa chowu drobiu w Brzeżanach za r. 1910.

Filia odbyła w roku 1910 cztery posiedzenia Wydziału, a to 2 posiedzenia w sprawie podniesienia chowu drobiu w tut. okręgu, a w szczególności ptactwa wodnego, a 2 posiedzenia w sprawie wzięcia udziału w wystawie rolniczo - przemysłowej, odbyć się mającej w r. 1911, w miesiącu wrześniu w Brzeżanach.

W ciągu roku 1910 przybyło Fili 4 nowych członków.

Stan kasy z końcem roku 1910 wynosi 408 K. 37 h. w gotówce, złożonej na książeczce wkładkowej powiatowej Kasy oszczędności w Brzeżanach Nr. 4332.

Stan kurników niezmienny, ubytek uzupełniono.

Sekretarz: *Łuczyński.* Prezes: *Zborowski.*

Filia w Kołomyi.

Sprawozdanie Filii Towarzystwa chowu drobiu, gołębi i królików w Kołomyi.

Filia zawiązana w roku 1909 nie mogła rozwinąć dotychczas żadnej działalności z powodu braku funduszów — dopiero otrzymana subwencya wraz z uiszczonemi wkładkami członków umożliwią nam rozwinięcie naszej filii z wiosną 1911 roku. Rozpowszechniać drób rasowy postanowiliśmy zapomocą

rozdawania jaj wylęgowych, uważając ten sposób jako najracyonalniejszy, ponieważ nadawanie trójek wobec braku odpowiedniego ogrodzenia podwórek u naszych włościan jest całkiem bezcelowem.

Majątek Towarzystwa wynosi:

Uiszczone wkładki członków .	67 K
Subwencya	150 „
Dodatkowo otrzymana . . .	100 „
Razem .	317 K

Sekretarz: *Ludwik Piskozubski.* Przewodnicząca: *Marya Bohosiewiczowa.*

Filia w Niepołomicach.

Sprawozdanie Filii krajowego Towarzystwa chowu drobiu etc. w Niepołomicach za r. 1910.

Z końcem roku 1910 posiada filia w gotówce . . . . 523 K 09 h
wartość inwentarza żywego wynosi . 1.139 „ — „

Na odbytem nadzwyczajnem Walnem zebraniu członków tut. filii, dnia 11. grudnia 1910, wybrany został nowy zarząd w skład którego weszli:

1. Przewodniczący: Franciszek Wójtowicz, naczelnik stacyi kolejowej w Podłężu,
2. zastępca przewodniczącego: Marcin Mleko, zastępca naczelnika gminy w Niepołomicach,
3. sekretarz: Stanisław Słowik, oficyant sądowy w Niepołomicach,
4. skarbnik: Antoni Matacz, c. k. woźny sądowy w Niepołomicach,
5. gospodarz filii: Tomasz Wojtal, rolnik w Niepołomicach.

Sekretarz: *St. Słowik.* Przewodniczący: *Fr. Wójtowicz.*

Filia w Podhajcach.

Sprawozdanie Filii Towarzystwa chowu drobiu, gołębi i królików w Podhajcach.

Na wezwanie Szanownego Zarządu z dnia 21. października b. r, donosimy, że filia Towarzystwa chowu drobiu, ukonstytuowana 10. stycznia 1910 w Podhajcach, odbyła 4 posiedzenia, liczy członków zapisanych 26 i posiada stacyi zarodowych 10. Stan kasy wynosi 130 K. w gotówce.

Za Zarząd Filii:

Sekretarka: *Anna Kamiańska.* Prezesowa: *Zofia Torosiewiczowa.*

Filia w Przemyślu.

Sprawozdanie Filii krajowego Towarzystwa chowu drobiu etc. w Przemyślu.

Z końcem roku 1909 miała filia 63 członków, w roku 1910 przybyło 19, ubyło natomiast 7, tak, że na rok 1911 pozostaje członków filii 75.

Dochody wraz z pozostałością kasową z r. 1909, wynosiły w r. b. 465 K, 82 h. a rozchody zaś 434 K. 35 h., zatem gotówka w kasie na rok 1911 wynosi 21 K. 47 h.

Stacyi zarodowych posiada filia 64, wartości 1.124 K. prócz maszyn wylęgowych. Jaj wylęgowych w tym roku rozesłano gratis wśród członków za 120 K.; wyniki były pomyślne, a młody drób dobrze się chowa.

Na podstawie sprawozdań członków skonstatować można, że jednogłośnie wszyscy chwalili nowy drób i są z niego zadowoleni.

W roku sprawozdawczym otrzymała filia od centralnego Zarządu maszyny do wylęgu sztucznego, które oddaliśmy do używania p. A. Kropińskiej, która z inicyatywy filii, założyła własnem kosztem w Przemyślu na folwarku Winnagóra, Zakład chowu drobiu.

Poświęcenie i otwarcie Zakładu tegoż odbyło się w obecności delegatów bratnich Towarzystw, jako też p. Delegata z Zarządu Centralnego.

Jakkolwiek filia nasza liczy dopiero 3 rok swego istnienia, to jednak pochwalić się może, że prócz 5 kursistów mamy już kilkunastu wytrawnych hodowców drobiu, a między nimi wspomnieć musimy o p. A. Łososiu, który sam i własnem kosztem zrobił sobie maszyny wylęgowe i nietylko sam pracuje umiejętnie, ale i drugim rad chętnie i bezinteresownie udziela.

W kierunku rozpowszechniania chowu królików dzięki „Hodowcy“, który często przypomina o korzyściach z nich, przybyło filii parę nowych stacyi, a wielu jeszcze amatorów się zgłasza, jednak z powodu braku funduszów musimy odmawiać.

Kończąc niniejsze sprawozdanie, zostawiamy społeczeństwu ocenę naszej pracy i starań dla dobra sprawy, oraz składamy najszczersze dzięki Centralnemu Towarzystwu, a przedewszystkiem Jego Magnificencyi Dr. Szpilmanowi, za życzliwe, moralne i finansowe poparcie naszej pracy. Da Bóg, że Przemyśl i jego okolice podniosą się należycie dla dobra kraju.

Za Zarząd Filii:

Sekretarz: *Antoni Brzoza.* Prezes: *J. Jarzymowski.*

Filia w Pukasowcach.

Sprawozdanie krajowego Towarzystwa chowu drobiu, gołębi i królików w Pukasowcach.

Od chwili istnienia Filii do końca r. 1910 wkładki członków wynosiły 95 K., subwencya powiatowego Zarządu Kółek rolniczych 50 K., subwencye macierzystego Towarzystwa 550 K.

W tym czasie zakupiono i nadano członkom na stacye zarodowe:

3 pantarki,
4 kaczki Peking,
5 kur Wyandottów,
42 kur Minorek dawnych,
5 gęsi emdeńskich,
14 królików.

Filia liczy 58 członków; stan kasy 8 K. 95 h.

Za Zarząd: *Józef Sigmund.*

Filia w Rudkach.

Sprawozdanie Filii rudeckiej kraj. Towarzystwa chowu drobiu za rok 1910.

Przychody:

1. Zapas kasowy z r. 1909 . . .	152 K 96 h
2. Subwencya kraj. Tow. za 1910 r. .	400 „ „
3. Subwencya Rady szkolnej okręgowej na urządzenie wystawy . . .	12 „ — „
4. Wkładki członków . . .	126 „ — „
Suma przychodów .	690 K 96 h

Wydatki:

1. Zakupno kurników zarodowych	594 K 02 h
2. „ jaj wylęgowych . .	81 „ 80 „
3. Wkładka obowiązkowa za członków	87 „ — „
4. Koszta wystawy w czasie okręgowej konferencyi nauczycielskiej .	41 „ 60 „
5. Koszta organizacyi handlu jaj .	17 „ 80 „
6. „ administracyi .	44 „ 48 „
Suma wydatków .	866 K 70 h

Zestawienie:

I. Suma przychodów	690 K 96 h
Chwilowy niedobór pokryty przez skarbnika	175 „ 74 „
Suma wydatków .	866 K 70 h

Chwilowy, stosunkowo wysoki niedobór, pokryty przez skarbnika, powstał stąd, że Wydział wobec ogromnego napływu nowych członków uchwalił nadać wiele stacyi zarodowych (jak wykaz poniżej) — ponieważ uchwała ta o wiele korzystniej, łatwiej i taniej dała się zrealizować jesienią, przez nadanie młodego drobiu z r. 1910, przeto w nadziei otrzymania płynnych już subwencyi z oddziału rudeckiego c. k. Towarzystwa gospodarczego 50 K. i Wydziału powiatowego w kwocie również 50 K — zamówiono potrzebną ilość drobiu i wszystkie prawie wypłaty uskuteczniono w gotówce, — subwencye jednak, z przyczyn od nas niezależnych nie zostały dotąd wypłacone, a również lista wkładek członków na rok 1910 nie została zamknięta.

Ilość członków Towarzystwa wzrosła w roku 1910 do cyfry 96, jeden umarł pozostaje więc 95 członków,

Kurników zarodowych prócz 13-tu nadanych w roku 1909, — powstało nowych 38, — łącznie więc 51 kurników zarodowych z ogólną ilością 149 sztuk drobiu — w tem jest stacyi:

Gęsi emdeńskich . . .	13 ilość	sztuk	14·22
„ garbonosych . . .	1 „	„	1·2
Kaczek „Peking“ . . .	13 „	„	14·27
Indyków wirgińskich . .	1 „	„	1·2
Królików flandrów . .	1 „	„	1·1
„ srebrzystych . .	1 „	„	1·2
Zielononóżek . . .	3 „	„	2·7
Langshanów . . .	3 „	„	4·4
Włoskich kuropatwiaków .	1 „	„	1·2
Białych Orpingtonów . .	6 „	„	6·12
„ Wyandottów . . .	8 „	„	9·14
Razem .	51 ilość	sztuk	149

Prezesowa: *Skarbkowa.*

Sekretarz i skarbnik: *Bogdan Zbrożek.*

(C. d. n.).

Rozmaitości.

— **Wykład o hodowli drobiu.** Na walnem zgromadzeniu Oddziału drohobyckiego Towarzystwa gospodarskiego odbytem dnia 20. grudnia 1910 delegat nasz p. J. Gromczakiewicz, c. k. powiatowy lekarz weterynaryjny przedstawił na rycinach różne rasy i gatunki drobiu, objaśniając każdy gatunek z osobna, tłumacząc do jakiego celu każdy gatunek nadaje się najlepiej. Mówił o racyonalnem żywieniu i pielęgnowaniu, o sposobach sztucznego wylęgania, o chorobach i zapobieganiu tymże, poczem licznie zgromadzone audytoryum dziękowało prelegentowi za cenny wykład długotrwałymi oklaskami.

Po zamknięciu Walnego Zgromadzenia przewodniczący Oddziału zaprosił zgłoszonych członków celem ukonstytuowania nowej fiii Krajowego Towarzystwa chowu drobiu w Drohobyczu.

— **Małoznany środek leczniczy dla drobiu.** Hodowca Trenkler doskonałe odniósł rezultaty przy podawaniu wina Malagi pisklętom, które nie chciały jeść, miały twardy wól i smutnie siedziały z opuszczonemi skrzydłami (na co 50% ginęło). Każdej sztuce dał łyżkę wina i już po 24 godzinach nastąpiło polepszenie, tak że zaczęły już zabierać się do jedzenia. Rano i wieczór powtórzył dawkę i w ten sposób uratował młode pokolenie.

— **Co wpływa na płodność kur.** Płodną jest wtedy kura, gdy znosi wielką ilość jaj i gdy te jaja są zapłodnione, z których zarazem wykluwa się zdrowe i silne potomstwo. Takiej płodności spodziewać się należy od takich kur, które żyją w odpowiednich warunkach. Im lepsze są warunki życia, tem większa jest płodność. Dlatego kury źle żywione nie mogą być płodne Przy niedostatecznem żywieniu zmniejsza się ilość jaj, forsowne zaś żywienie źle wpływa na zapłodnienie. Składanie jaj w nadmiernej ilości nie idzie w parze z zapłodnieniem. Jako przykład służyć mogą nasze kuraki dziko żyjące, nie odznaczające się wcale wielką płodnością, a to wskutek ciągłej zmiany warunków życia. Można podnieść płodność odpowiednio postępując około hodowli. Nie bez znaczenia na płodność drobiu wpływa przyzwyczajenie się do miejscowych stosunków i klimatu. Nie można bowiem od drobiu niezaklimatyzowanego żądać żadnej użytkowości (dzielności użytkowej).

O sztucznym wzmożeniu dzielności użytkowej możemy mówić po kilku generacyach. Nietylko każda zmiana klimatu, ale nawet i miejscowości nie pozostaje bez wpływu na płodność zwierząt.

Uregulowanie warunków życia (np. żywienie. wybieg w oznaczonej porze) wpływa dodatnio na płodność.

Szczególnie przypisujemy wielkie znaczenie ruchowi dla płodności.

Płodność stoi w prostym stosunku z ruchem. Jednakowoż pamiętać należy, że wszystko musi być umiarkowanie i regularnie używane.

Z powyższego wynika, że idealnej kury pod względem płodności nie ma, jednakowoż każda kura będzie taką, jaką chce rozumny hodowca mający na względzie stosunki miejscowe i sposób prowadzenia hodowli. Przez ciągłą zmianę ras nie osiągniemy niczego.

— **Zapalenie jelit u drobiu.** Prócz następowego zapalenia jelit, które rozwija się w przebiegu cholery i pomoru drobiu, a także rozmaitych septicemii, dyfteryi i ospy drobiu przy zatruciach ostrymi środkami, a w końcu z powodu obecności pasożytów w jelitach *(Coccidiosis, Helminthiasis)*, zdarza się też u kur, gęsi, kaczek, indyków i pawi zapalenie jelit krupowo dyfterytyczne jako forma pierwotna. Choroba występuje sporadycznie, albo też zwykle enzootycznie, a wtedy jeden gatunek zapada lub też rozmaite gatunki drobiu. Przyczyny bliżej nie zbadano, jednakowóż nie ulega wątpliwości, że tutaj gra rolę jakiś czynnik zakaźny. (Fumagalli obserwował w pewnych enzootycznych wypadkach grzybek *Aspergillus*)

Przy sekcyi padłego drobiu zauważyć można w jelicie cienkim częściowo i ślepem miękką, żółtą często w formie cylindrów długości palca krupowo-dyfteryczną masę, błonę śluzową zaczerwienioną, obrzmiałą, niekiedy pokrytą wybroczynami. W innych wypadkach jelito zawiera mazisto-ropny niekiedy różowo szary płyn, przyczem błona śluzowa surowiczo nacieczona miejscami rozmiękła lub pokryta strzępami włóknika, tworzącymi ostro odgraniczone czarno lub zielono szare 3—4 *mm.* grube wzniesienia z wszelkiemi oznakami zapalenia. Objawy: brak apetytu, osowiałość, trudność ruchu skutkiem tężca mięśni, sine zabarwienie skóry na podbrzuszu, częsta biegunka i kał barwy białej.

Choroba przebiega zwykle bardzo szybko tak, że zwierzęta po paru ewentualnie najwyżej po 24—96 godzinach przychodzą do siebie, w wypadkach zajęcia procesem chorobowym wyłącznie jelita ślepego dopiero po 7—8 dniach, ale wówczas zazwyczaj choroba kończy się śmiercią.

Leczenie jest bezskuteczne.

Guittard zaleca celem zapobiegania podawania korzenia ślazu w formie odwaru z domieszką syrupu, miodu lub naftolu do karmy, jakoteż skrapiać karmę słabym rostworem karbolu albo salolu.

— **Odmrożenie u kur.** Na ten temat pisze jeden z hodowców drobiu do „Georgine“ jak następuje:

W czasie silnych mrozów zdarza się dosyć często, że kury przy niedostatecznem pielęgnowania, odmrażają grzebienie, podbródki, nogi i palce. Wogóle powinno się o tem pamiętać, że podczas ostrych mrozów kur nie powinno się wypuszczać z kurnika, i że tenże musi być zabezpieczony od zimna, przeciągów i wilgoci.

Odmrożeniu ulegają najczęściej grzebień i podbródek a przedewszystkiem wtenczas, gdy podczas pojenia albo przy spożywaniu wilgotnej paszy, te części ciała zmokrzeją, a następnie narażone zostają na wpływ większego mrozu.

Przeciw odmrożeniu zalecają smarowanie wymienionych części ciała waseliną. Środek ten jest skuteczny jednak przy większej ilości utrzymywanych kur jest kłopotliwy i trudny do zastosowania.

Jeżeli odmrożenie grzebienia i podbródka nastąpiło, co łatwo poznać po tem, że sinieją i stają się zimne, następnie zaś gorące i nabrzmiewają, to w tym pierwszym okresie można próbować przez nacieranie śniegiem, albo zimną wodą odmrożone części ciała zwolna rozgrzać na nowo. Jeżeli już nastąpiło zapalenie, to czasem pomagają okłady wodą ołowianą, lub przemywania rozczynem ałunowym 10%. Jeżeli nabrzmienia są ropiące, to użyć należy maści jodoformowej do smarowania. Silnie spuchnięty grzebień i podbródek musi się po prostu odciąć ostremi nożyczkami, gdyż odmrożone części i tak po dłuższym czasie same odpadają a tymczasem chore ptactwo wiele cierpi. Operarya taka nie jest wcale niebezpieczną, rany goją się bardzo prędko, a kura daleko prędzej, powraca do zdrowia i do poprzedniej nośności.

Odmrożenie nóg trudniejsze jest do leczenia. W pierwszym okresie nacieranie śniegiem lub zimną wodą może być pomocnem, lecz przy zapaleniu operacya nie miałaby celu, nie pozostaje więc w takim razie nic innego, jak kury takie skazać na zarznięcie, zanim wychudną z powodu choroby. *S. W. Rolnik.*

— **Nie sprzedawać za bezcen skórek króliczych** ale je samym sobie wyprawiać na futerka, z których można następnie wyrabiać: czapki, kołnierze, zarękawki, serdaki rękawiczki, dywaniki itp.

Sposób wyprawiania jest bardzo prosty łatwy i nie kosztowny, mianowicie:

Skórka, mająca być wyprawianą, musi być miękką łatwo dającą się w rozmaitych kierunkach wyciągać a więc, jeżeli ona nie jest co dopiero zdjęta z królika, ale już wysuszona, to należy ją włożyć do wody na 24 godzin (przyczem jeden raz mniej więcej po 12 godzinach wodę odmienić, a następnie postępować tak, jakby skórka była świeża, dopiero co z królika zdjęta. Więc: głowę z uszami, łapki przednie, ogon i wydłużne skórki z łapek tylnych odciąć, jako rzeczy nieprzydatne, a skórkę przez gardło, brzuch i podbrzusze w podłużnym kierunku rozciąć i rozłożyć na desce równej i gładkiej, którą trzeba sobie umyślnie do wyprawy skórek sporządzić, a która ma być wyheblowana, i miary 80 centymetrów długa a 60 centymetrów szeroka. Na tej desce, włosem do deski położoną skórkę przybić sztyftami w ten sposób, aby skórka była dobrze naciągnięta we wszelkich kierunkach a przybrała formę kształtną, bo taką po wyprawieniu już pozostanie. Obejrzeć czy nie pozostały przy skórze grubsze części łoju, mięsa lub żył, które należy usunąć odcinając takowe nożem, bacząc jednak, aby nie uszkodzić skóry. Ciepłym, ale nie gorącym płynem, (z 2-ch części ałunu i 1 części soli kuchennej w wodzie przegotowanej n. p. na litr wody dać ½ funta ałunu i ¼ funta soli) polewać i szczotką ryżową wcierać po parę minut po dwa razy dziennie przez dni 4, przyczem deska ze skórką ma leżeć poziomo, aby ciecz nie spływała a równo wsiąkała do skórki i piątego dnia postawić już deskę, aby skórka wyschła, poczem zdjąć ją i obrócić włosem na zewnątrz, a gdy ten podeschnie, wtedy skórkę w ręku wygnieść we wszelkich możliwych kierunkach, aby się stała miękką i skórka już wyprawiona. Dla oczyszczenia i nadania połysku włosom, wciera się weń gorący piasek a następnie trzcinką wytrzepuje.

Skórki z dużych starych samców króliczych szkoda wyprawiać na futerka, bo one mogą być wyprawione na obuwie, jako jucht bardzo mocny, ciepły i długonośny; ale taką skórę trzeba już dać do fachowego garbarza, bo domowym sposobem wyprawić się nie da. *Życzliwy.*

— **Wykłady o hodowli drobiu.** Na odbytym w czasie od 20—22 lutego br. kursie rolniczo-hodowlanym urządzonym w Osieku staraniem bialskiego Towarzystwa rolniczego okręgowego miał między innymi wykład o hodowli drobiu Dr. J. Zagaja pow. lek. wet. przy Zakładzie weteryneryi Uniw. Jagiellońskiego. Wykład wzbudził wielkie zainteresowanie wśród licznie zgromadzonych uczestników kursu, żywa zaś dyskusya, która się po wykładzie wywiązała świadczy o wielkiem zrozumieniu u tamtejszych włościan i włościanek doniosłości i ważnosei tej gałęzi gospodarstwa domowego.

Odpowiedzi Redakcyi.

Odpowiedź p. Ob. w Złoczowie. Sekcya kury Bramaputry przysłanej nam, a która na klinice chorób wewnętrznych Akad. weterynaryi dnia 4. lutego padła, stwierdziła iż przyczyną śmierci jej było, wyniszczenie i wychudnięcie ogólne wywołane wskutek zapalenia błony śluzowej żołądka i wrzodu rozlanego w ścianie żołądka, spowodowanego przez obce ciało, przewlekłego zapalenia jelit, kataru błony śluzowej nosa i tchawicy i wskutek licznych pasożytów *(Laminosioptes cysticola)* znalezionych w wiotkiej tkance podskórnej.

Zapobieganie polega na lepszej pielęgnacyi i skrzętniejszem dozorowaniu i opiece nad drobiem. Ponieważ powyż-

sze pasożyty w wysokim stopniu przyczyniły się, a nawet mogłyby być przyczyną wychudnięcia, a tem samem i śmierci zwierzęcia, przeto poleca się wykonanie dokładnego oczyszczenia i desynfekcyi kurnika. A w razie spostrzeżenia sztuki, która mimo dobrego żywienia chudnie — zabić ją i zniszczyć.

Odpowiedź Panu K. CH. Smolnica p. Stary Sambor na pytania w liście z dnia 14. b. m. w porządku postawionych nam pytań.

1. W Galicyi o ile nam wiadomo nie istnieje nigdzie przedsiębiorstwo obliczone na tuczenie drobiu. Wogóle tuczeniem drobiu w Galicyi zajmują się wyłącznie żydzi skupujący w jesieni większe ilości gęsi, które po dostatecznem podkarmieniu dostarczane są konsumentom za wysoką cenę. Drób innego gatunku sprzedają zarówno producenci, jakoteż przekupnie w stanie chudym. Nieliczne wypadki, w którym producent sprzedaje drób pasiony należą do wyjątków i nie mogą tu być brane w rachubę.

2. Produkcya pulard miałaby u nas zapewne powodzenie szczególnie w większych miastach (Lwowie i Krakowie) jednakowoż za poprzedniem porozumieniem się co do warunków dostawy i ilości zapotrzebowania z restauratorami właścicielami hoteli itp. Dotychczas bowiem zmuszeni ci ostatni sprowadzać je z poza kraju; co jest tem smutniejsze, iż to w znacznej części nasz własny drób, lecz tylko już w pożądanym stanie opasu wędruje z powrotem do kraju, oczywiście po cenie znacznie wyższej.

3. Z zakładów zagranicznych zajmujących się też tuczeniem drobiu, wymienię tylko zakład hodowli i szkołę chowu drobiu w Gambais-le-Hondau w Grubschütz koło Budziszyna (Bautren) i w Ruhland, własność A. Croce'a (ten ostatni zakład wyłącznie tuczeniem drobiu się zajmuje). Zasady przemysłowego tuczenia drobiu poznać można atoli dokładnie w kraju w szkole chowu drobiu w Zielonej koło Rawy, której właścicielka odbyła kursa praktyczne i teoretyczne w rozmaitych zagranicznych wzorowych zakładach drobiu i przedmiot swój zna doskonale i wszechstronnie.

4. Z dzieł traktujących o tuczeniu drobiu zasługują na polecenie: *Pierze Mégnin*: Aviculture pratique II. volume Elevage et engraissment de volailles; *Dr. Blancke*: Lehrbuch zum einträglichen Betriebe der natürlichen Brut, Aufzucht und Mast; *Gruenhaldt*; Die industrielle Geflügelzucht Leipzig; *Stasiniewiczowa*: Praktyczne wskazówki sztucznego wylęgania drobiu; *ta sama* Hodowla drobiu.

5. Nie ulega prawie wątpliwości, iż Wydział krajowy w celu dopomożenia do powstania tak ważnego działu produkcyi — uwzględni należycie umotywowane podanie i subwencyi nie odmówi.

J. Victorini.

Reklamacye!

W razie nie otrzymania numeru najdalej do 5-go każdego miesiąca należy go reklamować wprost w Administracyi naszego czasopisma. Reklamacye są wolne od porto.

Reklamacye nadsyłane po wyjściu następnego numeru nie będą uwzględniane. Przy reklamowaniu podać dokładnie imię, nazwisko i adres, a jeżeli reklamujący jest członkiem filii kraj. Towarzystwa chowu drobiu wymienić, — do której należy.

OGŁOSZENIA.

Za rubrykę tę Redakcya nie bierze żadnej odpowiedzialności.

Wydawnictwa Kraj. Tow. chowu drobiu, gołębi i królików

do nabycia

w Administracyi „HODOWCY DROBIU“,

Lwów, ul. Kochanowskiego l. 67.

1. Dr. H. Mańkowski: *Chów drobiu w Galicyi i sprawa podniesienia tej gałęzi gospodarstwa krajowego.* — Cena 1 K 40 h.
2. Roullier-Arnoult: *Praktyczne wskazówki sztucznego wylęgania i chowu ptactwa domowego i dzikiego,* przetł. z franc. Kl. Stasiniewiczowa. — Cena 1 K 10 h.
3. *Illustrowany katalog III. kraj. wystawy drobiu we Lwowie, z opisami i rycinami poszczególnych ras kur, gęsi, kaczek, indyków, królików i gołębi.* — Cena 45 h.
4. Sutermeister M.: *Królik olbrzym flandryjski*, opis i wskazówki o chowie królika olbrzyma flandryjskiego, spolszczył J. Zagaja. — Cena 25 h.
5. Mégnin P.: *Choroby królików*, z francuskiego przetłumaczył J. V. — Cena 60 h.
6. Dr. Obfidowicz Bronisław: *Polskie gołębie rasowe i ich chów.* — Cena 60 h. **(nakład wyczerpany).**
7. *Środki zmierzające do podniesienia w dwójnasób nośności kur*, z 2 rycinami. — Cena 10 h., z przesyłką pocztową 15 h.
8. Terlecki Eugeniusz: *Chów gołębi.* Z 98 rycinami (wielka ósemka, 304 stron druku). — Cena 3 K., z przesyłką pocztową 3 K. 55 h.
9. Neell Józef: *Hodowla kaczek, gęsi i łabędzi.* Praktyczne wskazówki racyonalnej hodowli ptactwa wodnego domowego wraz z opisem i ilustracyami poszczególnych odmian kaczek, gęsi i łabędzi). — Z 26 rycinami. — Cena 1 K 20 h.
10. Neell Józef: *Hodowla indyków, pantarek i pawi* z 5 rycinami. — Cena 65 h.
    Obie powyższe książki (Nr. 9 i 10) zostały reskryptem c. k. Rady szkolnej z dnia 30. maja 1908 r. l. 23.609 zalecone do bibliotek szkolnych dla użytku nauczycieli.
11. Zagaja Józef: *Hodowla drobiu.* Z 17 rycinami **(nakład wyczerpany).**
12. Falkowski Doliwa Władysław: *Hodowla królików.* Z 25 rycinami **(nakład wyczerpany).**
13. Kraskowski Jerzy: *Walka z drożyzną mięsa.* Z 1 ryciną **(nakład wyczerpany).**
14. Kraskowski Jerzy: *Z rozmyślań i doświadczeń przy hodowaniu królików.* — Cena 10 h. **(nakład wyczerpany).**
15. Dr. M. G.: *Pouczenia o cholerze drobiu.*
16. Dr. M. G.: *Pouczenia o dyfteryi drobiu.*
17. Dr. M. G.: *Pouczenie o świerzbie czyli parchach królików.*
18. *Pouczenie o biegunce zakaźnej oseskó*w.
19. Roczniki *„Hodowcy drobiu“* z r. 1907 i 1909 zbroszurowane. — Cena zniżona 3 K.
20. *Konserwowanie jaj.* — Cena 60 h.
21. Zagaja Józef: *Hodowla kur.* Z 33 rycinami. — Cena 1 K 20 h.
22. Gromczakiewicz Jan: *Choroby jajowodu i jajnika.* — Cena 1 K.
23. Józef Victorini: *Hodowla drobiu.* Z 64 rycinami. Do nabycia w Administracyi „Hodowcy drobiu“, Lwów, Kochanowskiego 67. — Cena 3 K, z przesyłką poleconą 3 K 45 h.

Uwaga. Pouczenia oznaczone pod 15., 16. i 17. wysyła się członkom Tow. chowu drobiu na żądanie darmo i opłatnie.

Odpowiedzialny redaktor Prof. Dr. Stanisław Fiblch. Z Pierwszej Związkowej drukarni we Lwowie. ul. Lindego 4.